ION PERETZ

PREMERGĂTORII

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

BUCUREȘTI

EDITURA LITERARĂ A CASEI ȘCOALELOR

1921

Prețul 6 Lei

www.digibuc.ro

ION PERETZ

PREMERGĂTORII

BUCUREȘTI
EDITURA LITFRARĂ A CASEI ȘCOALELOR
1921

www.digibuc.ro

PERSOANELE

Ioan Eliade Rădulescu
Gheorghe Lazăr
Ion Pandele
C. Moroi
S. Marcovici
Petrache Poenaru
L. Erdélyi
Iancu al Moruzoaei
Dumitrache Bărcănescul
Costache Cretzulescu
Petrache Nănescu
Biv vel spăt. Iacovache Rizo
Slugerul Tudor Vladimirescu

Biv vel vornic Constantin Bălăceanu
Vel logofăt Iordache Filipescu
Vel logofăt al străinelor pricini Nestor
Vel Vornic Iordache Golescu
Iancu Văcărescu
Clucerul Matei Cantacuz'no (Beicu)
Marghiola Golescu
Linţa Cantacuzino
Marioara Bălăceanu
Marghioala Bogdănescu

www.digibuc.ro

La ridicarea cortinei se zăreşte o chilie de la Sfântul Sava. In fund în dreapta e o scenă rudimentară cu două perdele, care se ridică de o parte şi de alta, când se joacă pe scenă. In faţă şi în stânga câte-va scaune trimise de boeri şi două bănci acoperite cu scoarţe. La ridicarea cortinei Eliade stă pe treptele scenei şi învaţă bolborosind cele scrise într'un caet. Intră din stânga, planul întâiu, Gheorghe Lazăr.

SCENA I

Ion Eliade Rădulescu, Gheorghe Lazăr

LAZĂR

Ei, Ioane, ce faci?

ELIADE

Uite... Invăţ partea..

LAZĂR

Bine, bre,
Nu eşti gata încă?!..

ELIADE

Vezi, că...

LAZĂR

Ce să văz?! Acuma e
Vremea de 'nvăţat, băete?!... Parcă ţi-o ştiai?!

www.digibuc.ro

ELIADE

Dar nu e
Partea mea. E a lui Petrache...

LAZĂR

Ce fel?

ELIADE

Poate să i-o spue
Altul....

LAZĂR

Cum?

ELIADE

Păi da, l'a vie l-au luat aseară... Dacă
N'o veni?!

LAZĂR

Atât îi trebui, c'o pățește!

ELIADE

N'o s'o facă
El, dar știi, că paza bună...

LAZĂR

Bine. Dară cine ia
Atunci partea lu-Agamemnon?

ELIADE

Poenaru se silea
S'o învețe... așa 'n pripă. Iară eu, fiindcă nu pot
Să stau vecinic cu tetrada 'n mână, învățam...

LAZĂR

Ei!... Tot
Buclucaș Nănescu ăla!...

www.digibuc.ro

ELIADE

Vine. Nu fi îngrijat.
Mai ales că şi feciorii de boeri, ce I-au luat
Să le cânte, vin cu toţii să asculte tragodia.

LAZĂR

Le mai arde lor de stihuri, când în toi e veselia
Şi când vinul le aprinde foc în vine!... Dar ceilalţi
Ucenici sunt toţi aicea?

ELIADE

Da. Alături. (repetând) «Zei înalţi
Pogorâţi-vă privirea!..»

LAZĂR (strigând)

Ei, veniţi cu toţi aici!

SCENA II

Eliade, Lazăr. Coboară de pe scenă **Pandele, Moroi, Marcovici, Poenaru şi Erdélyi**

TOŢI

Plecăciune!

LAZĂR

Bună ziua. Sunteţi gata?

TOŢI

Gata.

LAZĂR

Nici
Frică nu vă e?

www.digibuc.ro

POENARU

Ei, frică ne cam e.

PANDELE

Ba mie nu.

MOROI

Taci, c'o să te văd pe schenă și vorbim atunci !...

MARCOVICI

Acu
E ușor!...

PANDELE

Imi știu ca apa partea.

MOROI

Lasă !.. Om vedea.

LAZĂR

Sunteți toți aicea ? (Făcând apelul) Umbra !..

PANDELE

Eu sunt.

LAZĂR

Bine !... Cu perdea
Te 'nveliși ?! Cearșafuri nu sunt ?

PANDELE

N'am găsit.

LAZĂR

Cum ?! Nu se poate !
Ne a trimes eri Vorniceasa Bălăceanca.

www.digibuc.ro

ERDÉLYI

Dar sunt toate
Cu danteluri.

PANDELE

Da... Nu merge.

LAZĂR

Și de ce nu merge, adică ?
Polidor e neam de rege.

ERDÉLYI

Ei și ?

LAZĂR

Care va să zică
Putea foarte bine s'aibă și danteluri.

ERDÉLYI

Ai uitat
Stihurile tragodiei și că n'a fost îngropat.

PANDELE (recitând)

«Injunghiatu-m'a pe mine și m'a aruncat în mare
Ca să stăpânească singur tot avutul meu»....

ELIADE

Da... Are
El dreptate.

LAZĂR

Bine dară. Să rămâi așa. (chemând) Idip
Unde e ?

MARCOVICI

Paron !

www.digibuc.ro

LAZĂR

Ce Doamne! Prea 'nfricoșător la chip.
Te-ai făcut! Cu Polimistor te asemuești. El e
Așa groaznic. Tu la față ești mai vesel.

MOROI

Eu cu ce
Să-mi scot ochii?

LAZĂR

Cârmâz nu e?

MOROI

Nu e.

LAZĂR

Fugi la boiangiu!..
Ia și chinoroz!..

MOROI

Indată.

LAZĂR

Vezi să nu întârzii!

MOROI

Viu
Intr'un suflet. (ese alergând)

SCENA III

Cei de sus, fără **Moroi**

LAZAR (lui Pandele)

Ei, acuma vino 'ncoa! Să te vedem!
Zici, că partea 'ți știi?..

www.digibuc.ro

PANDELE

Ca apa.

ERDÉLYI

Ia începe!..

LAZĂR

Să şedem!

PANDELE (recitând)

«Eu sunt Polidor, născutul din Priam şi din Ecavi,
Fiica lui Chiseu...»

LAZĂR

E bine începutul!

PANDELE (idem)

«Din grozavii
Câmpi ai morţii, unde Hades stă departe de alţi zei,
Am venit lăsând locaşul cel ascuns şi poarta...

SCENA IV

Cei de sus. Intră **Iancu al Moruzoaiei, Dumitrache Bărcănescul, Costache Faca, Costache Cretzulescu,** şi **Petrache Nănescu.** Toţi sunt aprinşi la faţă şi cam cu chef.

IANCU

E ?!

Ce-i mascaralâcul ăsta, arhon Lazăr?!..

LAZĂR

Plecăciune!

www.digibuc.ro

BĂRCĂNESCU

Bună ziua la toți!

CRETZULESCU (arătând pe Năneseu)

Uite, l-am adus.

NĂNESCU (lui Lazăr)

Cu iertăciune,
Arhon dascăle. Acuma am putut scăpa abia.

IANCU (lui Pandele)

Ce-i macatul ăsta verde de pe tine?

PANDELE

Apoi...

FACA

Ia
Lasă-l, Iancule, să spue înainte!

CRETZULESCU

Ce făceați?

BĂRCĂNESCU

Se începe?

LAZĂR

Nu. Nu încă.

ERDÉLYI

Incercam doar partea.

IANCU (lui Pandele)

Ia-ți
Locul sus pe scânduri!

www.digibuc.ro

LAZĂR

Haide! Să începem iar!

CRETZULESCU

Tăcere!

IANCU (lui Bărcănescu)

Dumitrache, vino 'ncoace lângă mine!

BĂRCĂNESCU

Mai taci, vere!...

PANDELE (reluând)

«Eu sunt Polidor, născutul din Priam și din Ecavi,
Fiica lui Chiseu...»

IANCU

Chiseaua, cum s'ar zice...

PANDELE

«Din grozavii
Câmpi ai morții, unde Hades...»

IANCU (lui Pandele)

Tot așa o ții mereu?

(lui Nănescu)

Zi, Petrache, o cântare!

NĂNESCU

Dară...

IANCU

Hai! N'auzi, bre!

LAZAR (înțepat)

Eu
Mă duc dincolo. Aicea nu se poate învăța.
Mă iertați, cinstite fețe boerești!...

www.digibuc.ro

IANCU

Da cum nu! *Na.*
Se harò, arhon didascale!
(Lazăr Erdely și ucenicii dispar în dosul scenei).

SCENA V

Feciorii de boeri și P. Nănescu

IANCU

Petrache, până vine.
Lumea, zi-ne la ureche: «Arză-ți rochița pe tine»

NĂNESCU

Dar, boerilor, se cade să mă 'mbrac și eu.

IANCU

Când ai Partea,

NĂNESCU

Eu sunt Agamemnon...

IANCU

Când ai partea? Spune!...

NĂNESCU

Mai Incolo, dar totuși...

IANCU

Haide, ia mai lasă-te de fleacuri!
Zi odată și-ți dau drumul.

BĂRCĂNESCU

Cu gorgoane...

FACA

Și condacuri

www.digibuc.ro

NĂNESCU (cântând)

«Arză-ţi rochiţa pe tine
Cum arde inima 'n mine!
Arză-ţi rochiă şi cămaşă
Că mi te ţii tot vrăjmaşă!...»

IANCU

Of! Of! Of! Mai zi Petrache!

BĂRCĂNESCU

Lasă-l, Iancule!

IANCU

M'am dus!
Am murit!.. Mă dete gata!.. Zi pe glasul cel de sus!..

NĂNESCU

«Arză-ţi scurteică şi ie
Că ce ai nu-mi daĭ şi mie!
Arză-ţĭ inima, plesneaşcă,
Că nu ştie să iubească!..»

IANCU

Hai să mergem iar la Breasta!

NĂNESCU

Eu nu pot.

FACA

E Unghiurliul...
Îl luăm pe el.

CRETZULESCU (lui Iancu)

Dar vine, ştii tu cine.

IANCU (lui Faça)

Moftangiul
De Costache mă momeşte.

www.digibuc.ro

CRETZULESCU

Zău îţi spun.

IANCU

Aş!

CRETZULESCU

O să-ţi pară rău.

IANCU

Ei ce?
Stăm doar o clipă şi apoi ne 'ntoarcem iară.
Zi, Petrache, de plecare alta.

NĂNESCU

Care?

IANCU

Care vrei.
Dar să ne pătrunză'n inimi, să ne scapere scântei.

NĂNESCU (cântând)

«Inimă de putregai
Cum n'am cuţit să te tai
Să văz, ce durere ai
Să văz, ce durere ai....»

SCENA VI

Cei de sus, pregătindu-se să plece. Biv vel spătarul **Iacovachi Rizo, Petrache Nănescu.**

RIZO

Ma tiine? Scoală-i asta?! Aha! Dumnealor erau!
Mă miram...

www.digibuc.ro

IANCU

Arhon spătare, ne 'nchinăm plecat (Es).

RIZO (lui Nănescu)

Ce, n'au Venit eforii?

NĂNESCU

Nu încă. (Strigând) Arhon dascăle, poftim
A sosit dumnealui, biv vel...

SCENA VII

Rizo, Nănescu, Lazăr, apoi **Tudor Vladimirescu**

LAZĂR

Luminate, vă primim
Cu tot dragul și smerirea datorită.

RIZO

Bine! Bine!
Dară cum de nu e nimeni înc'aicea! (intră Tudor)

LAZĂR

Iată! Vine
Dumnealui slugerul Tudor.

RIZO (aparte)

O sultziaros!.. Budala!
N'am călcat eu cu piciorul cel drept astăzi!. (către [Tudor) Înșala!
Înșala, arhon sultzere!..

TUDOR

Ce-i, cucoane, te-ai turcit?
Te știam, că tragi a capră mai mult.

www.digibuc.ro

RIZO (râzând forţat)

Ei, tot mucalit
Ai rămas! Dar ce te-aduce pe la şcoală?

TUDOR

Am aflat,
Că se sârguesc să facă teatru-aiceà. Ş'am cătat
Sa viu şi eu.

RIZO

Ce minune!

TUDOR

Ce minune?

RIZO

Eu credeam,
Că nu-ţi plac as'fel de treburi uşuratice. Ştiam,
Că ai firea neplecată spre placeri şi veselie.

LAZĂR

Firea lui Arhon slugerul e cam aprigă, se ştie.

TUDOR

Da. Aşa şi e. In lume nu crez să se fi aflând
Om, care vreodată 'n viaţă să mă fi văzut râzând.
Mi-a fost firea aspră... Dară nici nu s'a 'ngrijit s'o
[dreagă
Cineva, arhon spătare. Viaţa mea s'a scurs întreagă
Inchizând în piept văpaia unui dor mistuitor
Şi unind a mea durere cu durerea tuturor.
Căci de mic copil ştiut-am: cine dă şi cine fură;
Cine rabdă, cine bate; cine tace, cine înjură.
Şi aşteptând să-mi vie vremea să scap ţara, nu
[mai am

www.digibuc.ro

Timpul să zâmbesc la lume. Când aici îmi îndreptam
Pașii, nu știam ce schime fac pe scenă. Știam doar,
Că parastisesc scolarii românește. N'am habar
De ce-i vorba: comodie, tragodie, mi-e tot una!..
Dar pricep, că se gonește astăzi pentru totdeauna
Ciripeala cea peltică de pe buze românești
Și c'acesta-i începutul mântuirei!...

RIZO

Prost mai ești,
Arhon Tudore, mă iartă, să-ți închipui, că vre-o dată
Limba de la zei lăsată, limba cea mai minunată
De pe lume, limba, 'n care Omiros și-a pus gândirea,
Hesiod blândețea, Pindaros avântul și iubirea
Lui ușoară Anacreon; limba, 'n care Melpomena
Și cu Thalia făcură să împodobească schena
Eschilos și cu Sofocles, Euripid, Aristofan
Și Menandru; limba, 'n care, începând cu Xenofan
Pân'la Plotin, filozofii cei mai mari au tălmăcit
Toate tainele din fire; limba, 'n care-a născocit
Aristot nemuritorul legile gândirei, poate
Să mai fie izgonită dintr'o țară, 'n care toate
Mințile mai luminate îi sunt roabe ș'o să vie
Limba proastă românească să-i ia locul, când nu 'și
[știe
Nici ea rostul și-i vorbită doar de slugi și țărănoi!..

TUDOR

Da. Așa e. Limba noastră nu prea place la ciocoi.
Dar e limba, ce-o grăește ramul codrului sunând
Din frunziș duios ș'o duce apa râului cântând
Printre maluri; limba, 'n care scoatem strigătul d'întâi

www.digibuc.ro

Şi în care facem ruga la al morţii căpătâi!
Nu-i bogată, dar pot spune ţării mele: «te iubesc!»
Iar ciocoilor: că-i paşte ura mea. Mă mulţumesc
Şi cu-atâta. Imi ajunge. Iară când mi-o veni bine,
De-oi trăi, ca să-mi scap ţara şi de leprele străine,
Ce-au înăbuşit-o astfel; să ştii, chirie, c'aici,
Unde-şi leagă cuconetul azi cordele şi panglici,
O să-şi pue românimea la opincile-i curele
Scoase din spinarea voastră de fanarioţi, căci piele
Groasă ca a voastră nu mai e pe lume!..

RIZO

Bine, bine!..
Om vedea!..

LAZĂR

Nu stai jos, frate Tudore?

TUDOR

Mi-e, că mai vine,
Frate Lazăre, p'aicea vre'o putoare de ciocoi
Şi nu vreau ca înainte-i să mă scol...

RIZO (a parte)

Ce ţărănoi
Mojic!..

SCENA VIII

Cei de sus, Constantin Bălăceanu, Iordache Golescu, Iordache Filipescu, Matei Cantacuzino, Nestor, Ilarion, Marioara, Linţa, Marghioala.

BĂLĂCEANU

Ei, venirăm! Sunteţi cu toţi gata?

www.digibuc.ro

LAZĂR

Ne 'nchinăm
Cu smerire, cinstiți efori.

RIZO

Ați venit?!

GOLESCU

Dar ce e?

RIZO

Stăm
De un ceas aci!

TUDOR (ironic)

Cu mine.

BĂLĂCEANU

Ce mai faci, arhon Sluger?

TUDOR

Ce să fac, cinstite vornic?.. Stam de vorbă cu boer Rizo și-i spuneam dorința-mi de a ajunge tăbăcar...

BĂLĂCEANU

Tăbăcar?

TUDOR

De piei de capră...

ILARION (dojenindu-l)

Om în toată firea! S'ar
Cuveni să ai și doxă ici. (arată fruntea)

TUDOR

Sfințite, Dumneata
Să mă mustri?!...

www.digibuc.ro

ILARION

Eu.

TUDOR (cu glas tare)

Ce-ai zice, de m'aşi pune a-ţi cânta
Stihurile Dumitale: «Satură-i, Doamne, de bani»...

ILARION

Ce te-apuci şi tu acuma!

TUDOR (ca mai sus)

«Mai scurtează-le din ani!..

HARITON (îngrijat)

Da mai taci din gură, frate!

TUDOR

Aşa, popo! Să te 'nveţi
Să te legi de mine!

NESTOR (lui Lazăr)

Alte izvodiri nu mai aveţi?

LAZĂR

Mai avem o comodie.

NESTOR

Ce?

LAZĂR

«Sgârcitul», de Molier.

NESTOR

E frumoasă?

LAZĂR

Comodia-i, cum zic ei, de haracter.
Erdelyi a scos-o de pe franţuzie, 'n cinci perdele.

www.digibuc.ro

CANTACUZINO

Mi se pare c'o-ştiu... Nu e Harpagon acela?...

LAZĂR

El e.

FILIPESCU

De Volter nu daţi nimica?

LAZĂR

Ne-a făgăduit Zaira
Dumnealui boerul Iancu Văcărescu. La Alzira
Se munceşte Aristia... Mai avem şi Mahomet,
Moartea fiilor lui Brutus şi Meropa...

FILIPESCU

Berechet!...
Numai s'aveţi vreme să parastisiţi atâta.

LAZĂR

Este
Greu într'adevăr, ce facem în chiliile aceste,
Cu o schenă ridicată chiar de noi, cu paraschine.
De hârtie, cu perdele de cearşafuri şi puţine
Rochii date de cucoane...

FILIPESCU

Şi cu părţi parastisite
Toate de bărbaţi.

BĂLĂCEANU

Aşa e.

LAZAR (arătând pe cucoane)

Dacă nu-s îndrăgostite
Dumnealor de meşteşugul cel aftoricesc?! Ne-ar da.
Mare ajutor...

www.digibuc.ro

CANTACUZINO

Vezi bine.

MARGHIOALA

Eu spui drept, ca'ș încerca.

LINȚA

Și eu.

MARIOARA

Dară nu se cade.

LINȚA

E rușine?!..

MARGHIOALA

Nu! De ce?

Spui așa?

MARIOARA

Să te privească toată lumea!

LINȚA

Asta e!

MARIOARA

Uite, zău, mi-ar fi rușine să mă 'mbrac ca măscărici
Și să sui pe schenă.

MARGHIOALA

Fleacuri!

LINȚA

Ba eu, uite, chiar aici
Spui, că vreau, de aflu numai la Matei îngăduință,
Să ajut pe ucenicii noștri...

LAZĂR

O făgăduință
Prea frumoasă, ce ne mișcă până'n suflet și ne face
Prea plecații Dumneavoastră robi, coniță...

www.digibuc.ro

LINȚA

Ce-are a face?!
Am să 'ncerc și eu. Vrei? (lui Matei)

CANTACUZINO

Bine.

MARGHIOALA (lui Golescu)

Și eu? (Iordache aprobă din cap)

BĂLĂCEANU

Schena cea grecească
Are-acuma o cucoană, care joacă.

FILIPESCU

Bogdăneasca,
Marghiolița lui Serdarul Dumitrache...

GOLESCU

Foarte bine
Îi stă! Doar cu Aristia și la noi nu vine!

LAZĂR

Vine.
Face astăzi pe Astrea. O aduce Dumnealui
Iancu Văcărescu.

CANTACUZINO

I-auzi!..

RIZO (intrigat)

Ce Astrea, bre?.. A cui
E Ecavi asta? Nu e a lui Euripid?

LAZĂR

Ba da.

www.digibuc.ro

RIZO

Ce rost are atunci Astrea?

LAZĂR

O să vezi și Dumneata.

RIZO

Știu: Ecavi, Polixeni, Therapeni...

BĂLACEANU (lui Rizo)

Polixena

E și'n drama Dumitale.

CANTACUZINO

S'a parastisit pe schena
Teatrului de la Cișmeaua roșie.

GOLESCU

Și cine-i ține
Partea? Bogdăneasca?

MARIOARA (zărind pe Eliade)

Uite!

RIZO (răspunzând lui Golescu)

Aristia.

LINȚA

Ha! Ha! Cine
Este ăsta?

MARGHIOALA

Eliade!

www.digibuc.ro

SCENA IX

Cei de sus, **Eliade** costumat în Ecavi.

ELIADE

Nu. Ecavi.

MARIOARA

Caraghios

Ce e!

LINŢA

Ha! Ha!

MARIOARA

Asta-i rochia ţaţii!

MARGHIOALA

Ba e prea frumos!...

Táceţi, soro, că îi pare rău pe urmă!..

LINŢA

Da, săracul!

Lasă, Eliade, lasă! Eşti frumos.

ELIADE

Frumos ca dracul!

Dar o să vedeţi acuma pe Moroi!

CANTACUZINO

El cine e?

ELIADE

Polixena... Mi-este fată!..

www.digibuc.ro

LINȚA, MARGHIOALA, MARIOARA

Ha! Ha! Ha!

BĂLĂCEANU

Ia spune, bre,
Ceva stihuri!

ELIADE (jicnit)

Nu... Mă iartă!

BĂLĂCEANU

Nu te teme!

ELIADE (pus la ambiție)

De ce teamă? (recitând)
«Hai, copilelor, în casă duceți pe bătrâna mamă!
Voi, troience, dați-mi sprijin!.. Sunt și eu o roabă
[acum
Impreună cu voi!.. Fost-am o regină... azi pe drum
Am rămas...»

GOLESCU

Era mai bine: «azi pe drumuri...»

ELIADE

«Mă luați!..»

SCENA X

Cei de sus. **Iancu al Moruzoaei** și **Costache Cretzulescu** mai aprinși și mai cu chef ca adineoari.

IANCU

Iată-ne din nou! Se 'ncepe?

www.digibuc.ro

CRETZULESCU

Plecăciune!

FILIPESCU

Unde v'aţiu
Pierdut vremea pân'acuma?

IANCU

Ei, p'aicea...

CRETZULESCU (Linţei)

Aţi venit
Mai de mult?

LINŢA

Da, se 'nţelege!

CRETZULESCU

Linţo, m'ai nenorocit!
Am pierdut âtâta vreme scumpă mie!

LINŢA

N'o mai fiu
Chiar aşa!

CRETZULESCU

Nu crezi?

LINŢA

Nu.

CRETZULESCU

Linţo!..

IANCU (Marghioalei)

I agapi mu glichi!..
Eşti iubirea mea cea dulce!..

www.digibuc.ro

MARGHIOALA

Ia mai las-o!

IANCU

Sunt în stare
Să fac ori şi ce pe lume!

GOLESCU (lui Lazăr)

Este gata schena?

LAZĂR

Mare
Cinste-ar fi pentru noi, dacă aţi veni să vedeţi, cum
Ne-am muncit s'o facem.

GOLESCU

Haidem!

RIZO

Dar nu 'ncepeţi?

LAZĂR

Ba acum.
Doar să vie şi boerul Văcărescu şi Marghioala
Bogdăneasca.

BĂLĂCEANU

Hai!

FILIPESCU (lui Iancu)

Nu mergeţi?

MARGHIOALA (lui Iancu)

Staţi aici cu noi! (Boerii şi ucenicii es toţi).

www.digibuc.ro

SCENA XII

Iancu, Cretzulescu, Marghioala, Linţa.

IANCU

In boala
Nebuniei căzui!

MARGHIOALA

Dute la un doftor de te-arată!

IANCU

Doftorul e aicea.

MARGHIOALA (privind împrejur)

Unde?

IANCU

Când ţi-e faţa încruntată.
Mor!

MARGHIOALA

Acuma nu e.

CRETZULESCU (Linţei)

Linţo, îl împuşc!

LINŢA

Zmintit ai fi!

CRETZULESCU

Da! Izbândă vreau sau moarte. *I ti niki i ti thani!*

LINŢA

Astea-s învăţate, dragă! .. Sunt din Solomos... Nu le-a
Născocit iubirea-ţi...

www.digibuc.ro

CRETZULESCU

Bine! Am să fac și eu!...

LINȚA

Așa?

Bine! Să te văz!... Dar singur. Să n'auz, că ai cerut
Ajutor la vărul Iancu sau la Mano.

IANCU (Marghioalei)

Un sărut
Doar să-mi dai și-mi trece...

MARGHIOALA (cochetă)

Dară nici nu vreau să ți treacă

IANCU

Ce
Vorbă bună! N'o să-mi treacă!..

MARGHIOALA

Atunci nu-ți dau.

IANCU (rugător)

Haide!..

SCENA XIII

Cei de sus, **Iancu Văcărescu, Marghioala Bogdăneasca,** apoi **Marioara**

VĂCĂRESCU (oprindu-se în prag, ironic)

Bre!
Ce perechi frumoase! Singuri ați rămas!

www.digibuc.ro

MARGHIOALA

Sunt toți aci
Sus pe schenă.

VĂCĂRESCU

Haidem dară și noi!..

LINȚA

Nu te mai pripi,
Că vin! (Se aude vorbă în dosul perdelelor).

MARGHIOALA

Iată-i chiar.

VĂCĂRESCU (către Bogdănescu)

Cocoană Marghiolițo, dute sus
De te 'mbracă! O să 'nceapem cu Saturn acum.

BOGDĂNEASCA

M'am dus (ese)

IANCU (lui Cretzulescu)

Ne-a stricat tot rostul.

MARGHIOALA (lui Văcărescu)

Vere lancule, o să ne vezi
Și pe noi...

VĂCĂRESCU

Pe voi sunt foarte supărat...

MARGHIOALA

De ce?

LINȚA

Nu crezi
Poate, că făceam aicea ceva rău?!

www.digibuc.ro

VĂCĂRESCU

De !..

MARGHIOALA

Ei, glumeam
Cu nebunii ăştia !..

LINŢA

Nu-i ştii ?

VĂCĂRESCU

Bine, bine !

MARGHIOALA

Nici gândeam
La vre-un rău.

VĂCĂRESCU

Sunt sigur d'asta.

LINŢA

Atunci ?

VĂCĂRESCU

Lasă ! Nu-i nevoie
Să mai deslușim acuma.

MARGHIOALA

Stai să-ţi spunem ! Ne-a dat voe
Să parastisim alături cu băeţii.

(Marioara coboară de pe scenă)

VĂCĂRESCU

Foarte bine
C'au făcut aşa.

www.digibuc.ro

LINȚA

Dar spune, vere, oare se cuvine?
Mascăricii de canoane sunt afurisiți...

VĂCĂRESCU

Dar nu
E tot una! Voi aicea pentru neam veniți.

SCENA XIV

Cei de **sus**, toți **Boerii** coborând de pe scenă.
Lazăr, Eliade

RIZO

Acu
Cred, că 'ncepeți, arhon Lazăr. Așteptăm de mult

LAZĂR

Indată (strigă)
Ei, Ioane!

ELIADE (scoțând capul între perdele)

Arhon dascăl?

LAZĂR

S'a 'mbrăcat Saturn?

ELIADE

E gata.

LAZĂR

Luați loc!

GOLESCU

Ce vine?

www.digibuc.ro

LAZĂR

Spune Erdélyi din Momuleanu.
Ştiţi din «Oda-i râvnitoare spre învăţătură».

BĂLĂCEANU

Banu
Cretzulescu ne spusese, c'o să vie...

VĂCĂRESCU

Nu mai vine.

GOLESCU

Nici Iordache Slătineanu nu-i!...

LAZĂR

S'a supărat pe mine:
Fiindcă n'am jucat acuma *Ahilefs la Scyro.*

CANTACUZINO

Da!...
Pentru ce jucaşi Ecavi?..

LAZĂR

Metastasiu nu e ca
Euripid.

CANTACUZINO

Aşa-i.

BĂLĂCEANU

Tăcere!

IANCU (Marghioalei

Stau aicea.

MARIOARA

Fii cuminte!

www.digibuc.ro

IANCU

Am să tac chitic.

LAZAR (strigând)

Perdeaua!

(Perdelele se dau la oparte. Apare pe scenă Erdélyi)

ERDÉLYI

Prea cinstiți boeri, nainte
De-a parastasi școlarii, îndrăznesc din «rostul» lui
Momuleanu niște stihuri potrivite să vă spui:

«Fraților simpatrioți,
Un veac nou ni s'au ivit
Cu bune lumini spre toți
Stiințe au înflorit
Musicesc glas auzim
Chiamă, ne strigă pe toți
Câți în prostie dormim
Ce zăcem ca niște morți».

GOLESCU

Așa este. Drept.

FILIPESCU

Prea bine.

BĂLĂCEANU

E la stihuri prea dibaciu.

IANCU (Marghioalei)

Ah! Ar învia și morții lângă tine!

MARGHIOALA (nerăbdătoare)

la mai taci!

www.digibuc.ro

ERDÉLYI

«Tineri, bătrâni, îndemnând
Patria s'o folosim
La izvor nou alergând
Ştiinţa să dobândim
Limba siliţi s'o lucraţi
Cu unealte măestreşti
Rod la lumină să daţi
Din muse filosofeşti».

«Cu o scumpătate toţi
Fierbinte să ne silim
Fraţilor simpatrioţi
Limba s'o canonisim
Cu cuvânt grămăticesc
Firea să i-o alcătuim
Să dea rod filosofesc
Cu regule să vorbim».

TUDOR

Cu reguli sau nu să 'nveţe boerimea să vorbească
Rumâneşte, nu să 'ndruge tot în limba păsărească!

ERDÉLYI

«Acuş Patria săltând
Aşteaptă s'o folosim,
Noi nimic nepregetând
Numele să i-l mărim;
Mari. mici, netăgăduit
Datori sântem să silim
Să-i facem nume slăvit
Şi cu sporiul s'o mărim».

(Se închid perdelele).

www.digibuc.ro

GOLESCU

Aferim!

BĂLĂCEANU

Frumos!

FILIPESCU

E bine.

RIZO

Are mare meșteșug.

VĂCĂRESCU

Stihuirea lui e bună.

CANTACUZINO

Și gândire-i din belșug.

BĂLĂCEANU

Vere Iaxcule, acuma vine Hronos?

VĂCĂRESCU

Nu. Rostește

Câte-va cuvinte Lazăr.

BĂLĂCEANU

Ce vrea?

VĂCĂRESCU

Ne firitisește.

(Se desfac perdelele. Apare Lazăr).

LAZĂR

Luminați boeri, cinstite cuconițe și voi toți,
Ce-ați venit aici cu dragul pentru școală, strănepoți
Ai Râmlenilor, ce 'n lume fost-au viță cea mai tare,

www.digibuc.ro

Azi sub prea măritul Vodă Alexandru Şuţu, mare
Lucru se înfăptueşte. Limba proastă românească
Se aude azi pe schenă !.. Din comoara elinească.
Izvodind am scos o piatră nestimată, giuvaer
Al gândirei, ce lucește ș'azi, deși sub un alt cer
Și cu altă legătură. Noi ne-am străduit aci
Tragodia lui Ecavi s'o jucăm spre-a dovedi:
Că Românul nn e numai braţ puternic, ci şi minte
Desgheţată....

TUDOR

Bine, frate !

LAZĂR

Că în limba lui cuvinte
Sunt destule să 'nveştmânte ascuţimile gândirii
Şi pornirile mânii şi dulceţile iubirii.
Trebuia, ca neamul nostru, ce de sine îşi uitase,
Să priceapă, că e vrednic să trăiască şi să lase
La o parte lenevirea şi neîncrederea în sine !...
Dară cartea nu ajunge, trebui teatru...

BĂLĂCEANU

Foarte bine !

LAZĂR

El vorbeşte la mulţime dintr'odată, el pătrunde
Şi prin ochi şi prin ureche până 'n inimă; răspunde
Tainicii cerinţi, ce 'n suflet o avem să fie răul.
Pedepsit, cel bun să-şi aibă răsplătire... Nătărăul,
Urâciosul şi vicleanul traşi pe sfoară să-i vedem
Şi râzând de ei, în cuget însuşirile, ce-avem
Bune, să le ţinem strânse, iar ce-i rău să lepădăm.

www.digibuc.ro

Noi cu Teatrul cârmuirei ajutor puternic dăm.
Fiind-că legile nu 'ndreaptă ce-i lăuntric, nici nu pot
Să dea normă eticească oamenilor. Eu socot,
Că silința noastră fi-va răsplătită și'n curând
Deșteptându-ni-se neamul, într'un suflet și 'ntr'un
[gând,
Va păși spre propășirea-i, dându-și seamă, că e'n
[stare
Să trăiască singur... Ș'astfel va veni și ziua mare
A răscumpărărei noastre din robie...

TUDOR

Să trăiască
Neamul nostru!

BOERII

Să trăiască!

LAZĂR

(scoborând pe scenă. Perdelele se 'nchid)

Și acum să ne cinstească
Și boeri și cuconițe cu-ascultare. O să vie
Chiar Saturn să'nsemne aicea ziua, 'n care reînvie,
Ca și Lazăr din mormântu-i, limba noastră românească
Și s'avântă, ca Parnasul pentru noi să-l cucerească!

(Trece în rândurile ascultătorilor. Perdelele se dau la o parte. Apare Marcovici în Saturn cu ceasornic de nisip și cu secera în «poziție de sosire vestitoare». In fund coboară Astrea (Bogdăneasca) cu cornul îmbelșugărei în mână, din care va răvârsa daruri și flori la timpul oportun).

MARCOVICI

«Nici anii mei cei grămădiți,
Nici secera'm tăioasă

www.digibuc.ro

Nu facă ca să vă zmintiţi
Petrecerea frumoasă.
Eu viu la voi cu câte dau
Plăceri, învăţătură
Vesel voiu tot cu voi să stau
In cât să spui n'am gură.
Cum mă vedeţi unchiaş bătrân
Nimica nu mă 'ntrece
Eu sunt al bunelor stăpân
Eu răul fac de trece.
M'aşăz aici nu mai mă duc:
Seceram lepădată (leapădă secera)
Ceasornicu 'ndreptat v'aduc
P'Astrea prea bogată.
Cu toate bunele acum
Cu veac de aur vine
Intâmpinaţi-o de pe drum
Precum vi se cuvine.
O maică Patrie aveţi
Un duh de fraţi vă poarte;
Suppuşi, unirei suppuneţi
Puterea relei soarte!
Uniţi vă înţelegeţi voi,
Cu de Romani mărime
La tot d'o glăsuire voi
L'a dragostei 'ntregime.
V'am dat Teatru, vi-l păziţi
Ca un lăcaş de Muse
Cu el curând veţi fi vestiţi
Prin veşti departe duse,
In el năravuri îndreptaţi

www.digibuc.ro

Daţi ascuţiri la minte
Podoabe limbii noastre daţi
Cu româneşti cuvinte.
In el curând sărbătoriţi
Si vesele Baccanale
Şi'n veci la toate fericiţi
Fiţi ! Eu găsesc cu cale» !

Astrea aruncă flori din cornul ei. Aplause. Perdelele se 'nchid.)

FILIPESCU

Pentru 'ntâia dată 'n viaţă, parc'aş vrea să mă fălesc,
Că-s Român !..

TUDOR (făcându-şi cruce)

Ajută-mi, Doamne, dorul meu să-l împlinesc
Şi precum din grai gonit-au ucenicii, ce-i străin.
Să gonesc şi eu din ţară veneticii toţi !

LAZAR (făcându-şi şi el cruce)

Amin !

CORTINA

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro